

TÁJÉKOZÓDÁS

A magyarországi állami földtani-geofizikai kutatások története (1868–1949)

ZELENKA Tibor

Magyarországon a kiegyezésig (1867) nem volt önálló állami földtani intézményrendszer, hanem a bécsi Földtani Intézet végzett ilyen munkákat. A magyar állami földtani intézmények felállítására az 1867-es kiegyezést követően került sor. Ezek 125 éves történetéből áttekintjük az első 82 év szervezeti alakulását és a feladatok célirányos fejlődését a mindenkori állami igények alapján.

1868. júliusában a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelmi Miniszter, GOROVE István, a minisztérium keretében földtani osztályt állított föl. Indoklása a következő:

„Az ország részletes földtani ismeretének nemcsak a tudomány érdekében, de különösen közgazdasági szempontból is nagy fontosságot tulajdonított. Ez érdekeltségénél fogva kötelességemnek tartom a földtani felvételek és kutatások lehető előmozdítását a végre, hogy az ország az elrendő tudományos eredményeknek értékesítésében mielőbb részesülhessen.”

1869. június 18-án FERENC JÓZSEF uralkodó saját kezűleg írta alá a Magyar Királyi Földtani Intézet alapításáról szóló oklevelet, melynek működését a magyar korona összes országára kiterjesztette. Az Intézet első igazgatóját, HANTKEN Miksát is az uralkodó nevezte ki, 1869. szeptember 2-án. Az Intézetet a Földművelésügyi, Ipar- és Kereskedelmi Miniszternek rendelte alá, és tevékenységéeként az alábbi állami feladatokat jelölte meg:

a. a magyar korona országainak részletes földtani felvétele és a felvétel eredményének a tudomány, a földművelés és az ipar igényeinek megfelelő módon való megismertetése;

b. a magyar államterület általános és részletes földtani térképének készítése és kiadása;

c. a magyar államterület földtani alkotásában résztvevő képződményeket és az azoknak őslénytani jellegét elötlüntető kőzet- és őslénytani gyűjtemények felállítása;

d. talaj, ásvány és kőzet vegyelemzése, mezőgazdasági, bányászati és ipari tekintetben;

e. a földtani szakképzettségnek föld- és őslénytani előadások által való terjesztése.

HANTKEN Miksa a M. Kir. Földtani Intézet 1868–71. évi évkönyvében a következőket írja: „... 1870-től kezdve a hazai intézet egymaga végzi az ország földtani felvételét.”

A Magyar Királyi Földtani Intézet és a bányakapitányságok „összes bel- és személyzeti ügyeit” a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelmiügyi M. Kir. Minisztérium Bányai Osztálya látta el. Ugyanide tartozott az 1848-ban alapított Magyarhoni Földtani Társulat is, melynek célja „a földtan művelése és a földtani ismereteknek az országban való terjesztése”.

A Magyar Királyi Földtani Intézet szervezetét összefoglaló 1869-es működési szabályzat előírja: „Ezen rendes felvételeken kívül valamely minisztérium vagy kincstári bányászati hatóság megkeresésére egyes bányászati vagy más ipar tekintetében közgazdasági fontossággal bíró vidékek földtani átkutatása a Miniszter engedelmé által az intézet által megtörténhetik...”

Az Intézet „állandó személyzete a földtani vizsgálatok vezetésére, valamint belső rendjének fenntartására van hivatva.” Ez a szakem-

berállomány 1869-ben az igazgatón kívül 3 geológus, 2 gyakornok, 1 írnok és 1 hivatalosolga volt. Az intézet alapító oklevele lehetővé tette, hogy földtani felvételekre a nyári időszakban a természetrajz szakos tanárjelölt egyetemi hallgatókat alkalmazzák, amihez a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter adott anyagi támogatást. „Az ideiglenes rendkívüli személynél sorolándók azon egyének is kik ... a kincstári bányahivatalnokok sorából a földtani munkálatokhoz időről- időre beosztanak...”

A földtani kutatások költségeinek állami fedezéséről az 1885. évi XIV. törvénycikk intézkedett: „1. §. Minden szabadkutatás (zárt kutatómunka) után felügyeleti illetmény fizetendő.”

Ennek kettős célja volt: 1. pénzügyi: a bányagazgatás költségei állami bevételből fedezetet találjanak; 2. közigazgatási: „a nem komoly célú bányászat mérséklése” (LÁNYI, 1903).

Az éves állami költségvetéshez éves tervet kellett készíteni: „A földtani felvételek az Igazgatóság által a Miniszter elé jóváhagyás végett évenként terjesztendő felvételi terv szerint fogatósítatnak”. „A működő geológusok kutatási sikerének előmozdításának tekintetéből ahol annak szüksége mutatkozik a földtani viszonyok kiderítése céljából az ezen célra a Miniszter által meghatározott pénzügyi összeg erejéig eszközölhetetnek ásatások”. Az évkönyvre, a gyűjtemény gyarapításra és a lelőhely feltárára is külön költségvetés készült (M. Kir. Földtani Intézet szervezete, 1869).

A M. Kir. Földtani Intézet, eredményes kutatómunkájának köszönhetően, egyre szélesebb körű tevékenységet fejtett ki. 1890-ben a földművelésügyi miniszter, gróf BETHLEN András létrehozta az „Agronom Geológiai Osztályt” a hazai agrogeológiai térképezés elvégzésére. 1893-ban a pénzügyminiszter, WEKERLE Sándor előterjesztésével megindították a hazai szénhidrogénkutatást, melyre a nemzetgyűlés külön 100.000 koronát szavaztatott meg. Ebben az időben elkezdtek a hidrogeológiai kutatásokat, valamint a hazai érc, kőszén és egyéb ipari nyersanyagok kutatását is. Ennek eredménye volt az, hogy 1896-ban DARÁNYI Ignác földművelésügyi miniszter előterjesztésében az Országgyűlés 800.000

koronát biztosított az intézeti székház építési költségeire. Ehhez SEMSEY Andor saját vagyonából 100.000 koronát ajánlott fel. Így került megnyitásra 1900-ban a M. Kir. Földtani Intézet mai épülete.

EÖTVÖS Loránd 1900-ig kutatásait és a műszerek előállításai költségeit a Pázmány Péter Tudományegyetem Fizika Tanszékének ellátmányából végezte. 1901—1907 között részben a Magyar Tudományos Akadémia, részben SEMSEY Andor igen jelentős magán támogatásából fedezték a geofizikai kísérleteket. 1906-ban a Budapesten tartott XV. Internationale Erdmessung konferencia javasolta a Magyar Kormányának EÖTVÖS nagyjelentőségű kutatásainak állami támogatását. 1907-től az állami költségvetésből 3 évre a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium 28762/1907. számon külön rovaton 60.000 korona/év támogatást adott Eötvösnek, melyből 54.000 erejéig volt köteles elszámolást adni.

EÖTVÖS Loránd 1909-ben a Kormányhoz előterjesztést tett, hogy 1912-től önálló állami Geofizikai Intézetet létesítsenek. 49822/1910. számon a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium rovatában továbbra is biztosítják a nehézségi erő és a földi mágnesesség mérésére történő kísérletekhez az évi 60.000 koronát. A kísérletek eredményéről és a pénzügyekről EÖTVÖS Loránd külön levélben számolt be ZICHY Jenő miniszternek 1912-ben. A Minisztertanács WEKERLE Sándor miniszterelnök és pénzügyminiszter, valamint DARÁNYI Ignác földművelésügyi miniszter együttes javaslatára 1909-ben 3 évre 100.000 koronás póthitellet adott a földtani térképek kiadására, valamint 10.000 koronás segélyt adott a felsőmagyarországi régi ércbányák (Aranyida, Dobsina, Szomolnok, Gölnic) újranitásának felülvizsgálatára. Mindezen kutató munkákat a M. Kir. Földtani Intézet keretén belül végezték el.

1910-ben a M. Kir. Földtani Intézet 24 geológussal, 10 fő külső munkatárssal és 7 fő segédmunkatárssal dolgozott, 300.000 korona éves költségvetéssel. A következő fő tevékenységet rögzítette LÓCZY Lajos akkori igazgató:

- földtani térképezés a történelmi Magyarország teljes területén,
- petróleum kutatás,
- földtani térképek kiadása,

- agrogeológiai felvétel,
- bányageológiai felvételek,
- vízkutatási munkák.

Ebben az évben a Földművelésügyi Minisztérium és a Kincstár felkérésére a bányászat részére 50 hivatalos szakvéleményt adtak. A vízügyi kérdések (ártézi kutak, ásvány- és gyógyvizek) témájában 61 szakvélemény készült el, mint állami szakértői állásfoglalás. Ugyancsak állami szervek kérésére 31 speciális vegyelemzést készítettek el. Ezen kívül magánmegbízásra is készültek szakvélemények.

1910-ben LÓCZY Lajos felmérést készített az európai Földtani Intézetek szervezetéről, főhatósági hovatartozásáról, szakemberállományáról és az állami költségvetésből kapott támogatás mértékéről. A mellékelt táblázat bemutatja az 1910. és 1992. évi felméréseket. Ezek azt bizonyítják, hogy az európai földtani intézetek állami költségvetésből fenntartott szaklétszáma az elmúlt 8 évtizedben mindenütt többszörösére nőtt.

1910-ben az ipari kutatások végzésére a Pénzügyminisztérium keretén belül felállították a Bányászati Osztályt. A Bányahatóság is a Pénzügyminisztériumhoz tartozott, de a M. Kir. Földtani Intézet a Földművelődésügyi Minisztériumnál maradt.

A vízjogról szóló törvény kiegészítéséről és módosításáról kiadott 1913. évi XVIII. törvényoikk végrehajtási utasítása, az 1200 sz. FM rendelet előírta az Intézet hatósági szakértői jogkörét. Földtani szakértői véleményt kellett kikérni

- az artézikut fúrásokhoz,
- a vízművek védőterületének kijelöléséhez (NOSZKY, 1969).

LÓCZY Lajos 1916. évi igazgatói jelentésében a következők írja GHYLLÁNYI Imre földművelésügyi miniszternek: „Az állami költségvetés keretében bizalommal támogatta Intézetünket és előterjesztéseink valamennyijét elfogadni, valamennyi intézkedéseimet megerősíteni kegyeskedett.” A Cs. és Kir. Hadügyminiszter és a M. Kir. Honvédelmi Miniszter úrnak 1916-ban azt írja: „...intézkedtek, hogy a szükséghez képest katonai kíséret támogassa kint járó geológusainkat”. „A földtani kutatásoknak és tanácsadásoknak országserzte növekedik a népszerűsége”. Ezen háborús időszakban a hegyvidéki országos

felvételek, a bányageológiai munkák és az agrogeológiai országos talajterkép összcállítása volt az Intézet fő feladata.

Az I. Világháború idején egyes balkáni területek geológiai felvételét is elkezdték (Montenegro, Albánia, Nyugat-Szerbia) a M. Kir. Földtani Intézet szakemberei.

Ez időben az 1918-as állapotnak megfelelően 24 kinevezett geológus és 12 külső munkatárs végezte a szakmai munkákat.

EÖTVÖS Loránd 1919. évi halála után a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter (Huszár sk.) 26973. számú levelében keresi meg a Pénzügyminisztert, hogy „a geofizikai kutatások tárgyát és műszereit” részére átadja. Ugyanakkor felteszi a kérdést, hogy a költségvetési támogatásra a Pénzügyminisztérium igényt tart-e? Egyúttal biztosítékot kért, hogy a geofizikai állomány nemcsak a tudományos, hanem a gyakorlati kutatásokat is folytathatja.

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium a pénzügyminiszternek 1919. november 18-án a 176608/1919. sz. B. XVI. számon átadta „a báró EÖTVÖS csavaringa kísérletek” folytatásához a műszereket, felszerelési tárgyakat, de hozzájárult, hogy átmenetileg a budapesti I. sz. Fizikai Intézetben maradjanak a kutatók. A Pénzügyminisztérium Bányakutatói osztálya keretében működnek, a továbbiakban azt Báró Eötvös Loránd Geofizikai Intézetnek nevezte (PEKÁR D. és FEKETE J., 1930).

Az I. Világháború alatt és után több javaslat készült a gazdaság talpraállítására. Többek között Bánya- és Kohóipari Minisztérium felállításával gondolták az átmeneti gazdaságkodás megszervezését a nyersanyagbányászat és kutatás támogatását az egyharmadnyi területre zsugorodott országban. A korábbi földtani kutatásokat úgy minősítették: a M. Kir. Földtani Intézet geológusai az utolsó négy évtizedben csodákat műveltek, mintha háromszor annyian lennének.

Az I. Világháború után a M. Kir. Földtani Intézet állandó létszáma a költségvetési fedezeti gondok miatt 14 kinevezett geológusra csökkent és egy ideig a kiadványok megjelenítése is szünetelt. Ugyanakkor fontos feladatokat látott el az Intézet, mert elkészítette az ország tőzeg és szénvagyon becsülését a hazai energiacsalás érdekében. 1925-ben NOPCSA

Ferenc igazgató az alábbi szervezetet működ-
tette:

- Tudományos Geológiai osztály,
- Fúrás és Vízügyi osztály,
- Bányageológiai osztály,
- Agrogeológiai osztály,
- Múzeumi osztály.

A bányageológiai felvételeket a Pénz-
ügyminisztérium megbízásából annak állami
költségkerete terhére végezték.

Az önálló Geofizikai Intézet épületének
létesítésére 500.000 arany koronát szavazott
meg az Országgyűlés 1926—27-ben azzal,
hogy azt a Lágymányoson kell létesíteni. Erre
végül nem került sor, mert részben a tihanyi
Biológiai Intézetet hozták létre és a szegedi
Fogadalmi Templom építését fejezték be ebből
a pénzből.

Időközben a Geofizikai Intézet közvetlenül is
bekapcsolódott a hazai olajkutatásba, valamint
külföldi megkeresésre Franciaországban, Felső
Assamban, Indiában és Burmában végzett
torziós inga méréseket.

A földtani és a geofizikai munkák jobb
összehangolását már többen felvetették. A
Nemzetgyűlés 1926. január 22-i 499. számú
ülésén a Pénzügyminisztérium részéről TEMES-
VÁRI Imre előterjesztésében jelezte, hogy „az
állami geológusoknak és geofizikusoknak
sikerült új földgáz és olaj helyre találni (Ha-
jászoboszló, Hévíz), nincs viszont fúrásra
pénz”. NOPCSA Ferenc, a Magyar Királyi
Földtani Intézet igazgatója, 1926-ban írásban
jelezte a Földművelésügyi és a Pénz-
ügyminisztériumnak, hogy az eredményes
kutatások érdekében a geofizikai és a földtani
kutatásokat együtt kellene tervezni.

1930-ban jelentős változás következett be,
mert az 1910 óta a Pénzügyminisztériumban
működő Bányageológiai osztályt beolvasztották
a M. Kir. Földtani Intézetbe. A
Földművelésügyi Miniszter a Pénz-
ügyminiszterrel egyetértőleg 74477/1930. II.
4. rendelete a következőt mondta ki: „A
bányászati kutatások programját évenként az
M. Kir. Pénzügyminisztérium Bányászati
Főosztálya az igazgatóság javaslatának figye-
lembevétele alapján terjeszti az M. Kir. Pénz-
ügyminiszter úr elé. A Pénzügyminiszter úr
egy geológiai bizottságot szervez és ezen
bizottság véleményének megállapítása után

dönt az előterjesztett program mikénti keresz-
tülvételét illetően. A geológiai tanácsadó bizot-
tság elnöke közéletünk valamelyik kiválósága
lesz, ügyvezető alelnöke a M. Kir. Pénz-
ügyminisztérium Bányászati Főosztályának
vezetője, tagjai pedig a M. Kir. Földtani
Intézet igazgatója, az egyetemek geológus
professzorai és esetleg néhány kiválóbb szak-
ember”. Az elnököt 5 évre, az alelnököt és a
tagokat 3 évre bízta meg a Pénzügyminiszter.
A Pénzügyminiszter közölte, hogy milyen
összegű hitel bocsát a bányageológiai kutá-
sások rendelkezésére. A Pénzügyminiszter
41776/1930. XV. számú rendeletében az
alábbi geológiai tanácsadó bizottságot szer-
vezte:

Elnök: TELEKI Pál gróf miniszterelnök
Ügyvezető alelnök: BÖHM Ferenc minisz-
teri tanácsos, aPM XV. főoszt. vezetője

Bizottsági tagok: BÖCKH Hugó h. állam-
titkár, Intézet igazgató, PAPP Károly egyetemi
ny. r. tanár, VENDL Aladár műegyetemi ny. r.
tanár, MAURITZ Béla egyetemi ny. r. tanár, a
Magyarhoni Földtani Társulat elnöke, TELEGI
ROTH Károly egyetemi ny. rk. tanár.

A bizottság feladata véleményadás volt a
M. Kir. Földtani Intézet és a Pénz-
ügyminisztérium Bányászati Osztálya által
előterjesztett évenkénti bányászati kutatásokról.
A bizottság első ülését 1930. november 6-án
tartotta a kunmadarasi geofizikai maximumon
kitűzött mélyfúrás helyére vonatkozóan.

Az 1934. XIV. törvény cikk (15) a Földmü-
velésügyi Minisztérium XIV. fejezetében a M.
Kir. Földtani Intézet dologi kiadásaira 70.000
pengőt, kiküldetéseihez 25.000 pengőt bizo-
tosított. Ezen kívül a rendkívüli kiadások
rovatán az Alföld geológiai tanulmányozására
50.000 pengőt biztosítottak az Intézet részére.
Ugyanezen törvény a XII. fejezetben a Pénz-
ügyminisztériumnál a 12. címen belül bányász-
ati kutatásokra és mélyfúrásokra 550.000
pengőt adott. Éppen ez évtől az ELGI és a
MKFI jóval szorosabban működött együtt a
hazai kutatások tervezésében, mint korábban.

1935-ben megalakították az Iparügyi Mi-
nisztériumot és az átvette az Eötvös Loránd
Geofizikai Intézetet a Pénzügyi tárcától. Az
Iparügyi Minisztérium X. osztálya vezette a
bányászati kutatásokat „...előtérbe hozták az
állami kutatási területek sorrendiségét, s olyan

nyersanyagfajták megkutatását, melyek a nagy vállalatokat — külföldi beszerzhetőségük miatt különösebben nem érdekelték” (NOSZKY J., 1969). Az Iparügyi Minisztérium X. osztálya szakmailag felülvizsgálta és irányította az állami célkitűzéseket (bükkszéki olaj, gyönyörosorosi ólom-cink, úrkúti mangán, recski réz és nemesfém, valamint a komlói kincstári szénterület bányaföldtani felvétele, a készletek meghatározása).

Az 1938. XXII. törvénycikk (17) intézkedik az 1938/39. évi állami költségvetésről, melyben a XIII. fejezet az Iparügyi Minisztérium és ebben az 5. cím a „Bányászat és Bányászati kutatások”. Ezen belül a személyi járandóságok nincsenek bontva, de a 3. rovat a Báró Eötvös Loránd Geofizikai Intézet dologi kiadásaira 6.420 pengőt irányított elő a költségvetésből, míg kiküldetési költségként 1.500 pengő szerepel a kiadási rovaton. Ekkor 5 fő főállású és 8–10 fő óradíjas geofizikust foglalkoztatott az Intézet. Az állami költségvetésből ugyanezen törvénycikk bevételi rovatán a bányászatnál a bányatermék eladásából és ásványolaj termelésből 2 millió pengő jelentkezett. A közvetlen ipari kutatás az Iparügyi Minisztérium költségvetésében a rendkívüli kiadások rovatán 5. címen belül bányászati kutatás és mélyfúrás címen 723.000 pengő volt.

Az 1938. XXII. törvénycikk az 1938-39. évi állami költségvetésről a Földművelésügyi Minisztérium XV. fejezetében dologi kiadásra 85.000 pengőt, kiküldetésre 35.000 pengőt biztosít a Mezőgazdasági Tudományos és Kísérletügyi Intézmények költségvetési címen belül. Ugyanakkor a rendkívüli kiadásoknál az Alföld agrogeológiai kutatásaira 70.000 pengőt és a M. Kir. Földtani Intézet szerződéses munkáira 24.000 pengőt biztosított a költségvetésből. Az Intézet létszámát a Földművelésügyi Minisztérium határozta meg, mely 1939-ben 28 geológus, 6 vegyész és 24 alkalmazott volt.

A II. világháború idején részben a Földművelésügyi, részben az Iparügyi Miniszter megbízásából megkezdte a kárpátaljai és az erdélyi területek földtani térképezését, bányageológiai felvételeit, hidrogeológiai és mérnökgeológiai munkáit a hagyományos síkvidéki és agrogeológiai felvételek mellett. Ebben az

időben 30 fő geológus és 55 fő külső munkatárs tartozott a M. Kir. Földtani Intézethez.

A II. Világháború után a Földtani Intézet változatlanul a Földművelésügyi Minisztériumhoz tartozott. 1948. szeptember 5-én a 2050/48. sz. Kormányrendelet a MÁFI Talajtani és Agrogeológiai osztályából létrehozta a Magyar Országos Talajtani Intézetet az FM felügyelete alatt, a MÁFI megmaradt részét pedig az Iparügyi Minisztériumhoz rendelte (RÓNAI, 1969).

Az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet 1941-ben 14 szakembert foglalkoztatott. 1945 után az Intézet a Földtani Intézet hátsó épületébe költözött át. A 3600/1949. (IV. 23.) Kormányrendelet a Földtani Intézetet és a Geofizikai Intézetet ipari kutatási szervvé nyilvánította. Ezt a rendelkezést azonban a 4147/1949. (VII. 13.) Kormányrendelet hatálytalanította és létrehozta a Földtani és Bányászati Kutatási Központot a Nehézipari Miniszter főfelügyelete és a Magyar Tudományos Tanács tudományos irányítása alatt.

Ez a rendelet előírta, hogy a Földtani és Bányászati Kutatási Központ „működésével kapcsolatos személyi és dologi kiadások fedezéséről a Nehézipari Minisztérium költségvetésében kell gondoskodni”. Még ugyanez évben létrehozták a Bánya- és Energiaügyi Minisztériumot, melynek Földtani Osztálya látta el a felügyeleti teendőket.

Az ezt követő időszak a központosított állami tervgazdálkodásé volt, mely jelentősen eltért a fejlett ipari országok földtani kutatási rendszerétől.

A felsorolt tények, adatok alapján látható, hogy a múlt század második felében a világ fejlett államaihoz hasonlóan, Magyarországon is az állam hozta létre és folyamatosan fejlesztette az állami feladatok ellátására a földtani intézményeit, ezek költségeit döntően az állami költségvetésből fedezte.

Irodalom

- ANDREICS János: A Bánya- és Kohóipari Minisztérium — Az átmeneti gazdaság szervezése. — A Bánya XII. évf. 12. sz., Budapest
- ANDREICS János: A magyar bányászat és kohászat a világháború előtt, alatt és a

- világbáború után. A Bánya XII. évf. 15. sz. Budapest
- FEKETE Jenő & PEKÁR Dezső: Báró Eötvös Loránd emlékkönyv. MTA Budapest, 1930.
- Az 1934. évi törvények gyűjteménye, Kiadja a M. Kir. Belügyminisztérium, Budapest, 1934. Atheneum — XIV. Törvénycikk az 1934-35. évi állami költségvetésről.
- Az 1936. évi törvények gyűjteménye, kiadja a M. Kir. Belügyminisztérium, Budapest, 1936. Atheneum — XIX. Törvénycikk az 1936-37. évi állami költségvetésről.
- Az 1938. évi törvények gyűjteménye, kiadja a M. Kir. Belügyminisztérium, Budapest, 1938. Atheneum — XXII. Törvénycikk az 1938-39. évi állami költségvetésről,
- A M. Kir. Földtani Intézet Évi jelentései az 1933-35. évekről Budapest, 1939, Stádium.
- A M. Kir. Földtani Intézet Évi jelentései az 1939-40. évekről. Budapest, 1943. Stádium.
- A M. Kir. Földtani Intézet Évi jelentései az 1943. évről. Budapest, 1950.
- FÜLÖP József & TASNÁDI Kubacska A.: 100 éves a Magyar Állami Földtani Intézet. Budapest, 1969.
- A M. Kir. Földtani Intézet szervezete. Schönbrunn, 1869.
- A Földművelés-, Ipar és Kereskedelemügyi M. Kir. Minisztérium ügköréhez tartozó hatóságok és közegek MDCCCLXXI-ik évi Tiszti névtárának I. Statisztikai része. Pest, Tettyei Nándor és társa 1871.
- A Földtani Intézet Évkönyve I. kötet. Pest, 1871.
- A Földművelésügyi M. Kir. Miniszternek gróf BETHLEN András 1890. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett jelentése. Budapest, 1892. Országgyűlési értesítő (5-25)
- LÁNYI Bertalan & Wahlner Aladár: A Bányatörvényről szóló törvényjavaslat előadói tervezetének indoklása. Budapest, 1903 (M. Kir. Nyomda) (Bányatörvény 353-374) (Felügyeleti illeték 379-383)
- LÓCZY Lajos: Az európai földtani intézetekről. M. Kir. Földtani Intézet 1910. évi jelentése, Fritz Ármin, Budapest, 912.
- LÓCZY Lajos: Igazgatósági jelentés. Franklin Társulat Budapest, 1911. M. Kir. Földtani Intézet 1909. évi jelentés
- LÓCZY Lajos: Igazgatósági jelentés. M. Kir. Földtani Intézet 1916. évi jelentéséből, Fritz Ármin, Budapest, 1917. (9-35.)
- SZEŐKE Imre: Bányajogi Döntvénytár. Tisza testvérek, Budapest, 1917 (Kutatás 64-175.)
- TÁRKÁNYI SZÜCS E. et al.: Magyar Bányajog. Közgazdasági Jogi Kiadó, Budapest, 1970.

A Magyar Királyi Földtani Intézet szakember-létszámának alakulása néhány kiemelt év alapján

Év	Geológus	Gyakornok, segédmunkatárs	Külső munkatárs
1869	4	2	—
1871	7	2	—
1910	24	7	10
1918	24	—	12
1925	14	—	—
1939	28	—	—
1941	30	—	55

Néhány európai földtani intézet 1910. és 1992. évi szervezeti és létszám összehasonlító adatai

Ország	Alapítás éve	1910		1992	
		Főhatóság	Szaklétszám	Főhatóság	Szaklétszám
1. Anglia	1835	Művelődésügyi Minisztérium	20	Oktatás- és Tudományügyi Minisztérium	506
2. Ausztria	1849	Vallás- és Közoktatási Minisztérium	21	Tudomány- és Kutatásügyi Minisztérium	61
3. Svédország	1858	?	10	Ipari és Kereskedelemügyi Minisztérium	140
4. Magyarország	1869	Földművelésügyi Minisztérium	34	Ipari és Kereskedelmi Minisztérium	155
5. Németország	1873	Ipari és Kereskedelmi Minisztérium	73	Gazdaságügyi Minisztérium	366
6. Finnország	1885	Iparügyi Minisztérium	20	Kereskedelmi és Iparügyi Minisztérium	276
7. Franciaország	?	Közmunkák Minisztériuma	27	Iparügyi Minisztérium	354